

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Assertiones Philosophicæ Fusius Deductæ Philosophiæ
Peripateticæ communioris Epitomen exhibentes**

Leuren, Peter

Coloniae Agrippinae, 1681

xxi [i.e. vii]. Sensibili aliud est per se sensibile, aliud per accidens:
sensible per se aliud proprium, aliud co[m]mune.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71607)

habentia sensus entitativè perfectiores , utpote habentia animas perfectiores , quàm alia , eliciunt operationes minùs perfectas , quàm alia imperfectiora , idquè ob perfectiora in certo genere organo ; adeoq; non obstante axiomatè : *modus operandi sequitur modum essendi* :

VII. Sensibile dicitur , quod sensu exteriori percipi potest. Aliud est sensibile per se , quod per se , vel per speciem à se immediatè emissam immutat sensum , seu cognoscitur : aliud sensibile per accidens , quod cognoscitur solùm per speciem alterius sibi inhærentis, talis est substantia parietis, aut cuiusvis alterius rei corporeæ , quæ nullam sui imprimat sensibus externis speciem , sed sensibilis est per accidens à Visu v.g. vel Gusturatione v.g. coloris vel dulcedinis sibi inhærentis, adeoq; manet adhuc eadem sensatio manente sensibili per se , mutatâ licet substantiâ huic sensibili substante : v.g. eadem visio hostiæ ante & post cõsecrationem, quia manet eadem ejus albedo & figura. Sensibile per se illud dicitur proprium , quod ab uno solum sensu est perceptibile, ut color, sonus &c. illud commune , quod à pluribus sensibus percipi potest,

potest, talia ab Arist. numerantur s. motus, quies (quæ hîc sumitur pro permanentia rei in eodem loco, & ad quam revocatur distantia vel vicinitas rerum, uti ad motû duratio) magnitudo, numerus, figura: sic tactu & visu percipimus motum baculi tracti per manum, item figuram & rei magnitudinem, levitatem & asperitatem, sic numerus trium V. G. lapidum visu, trium odorum odoratu & c. percipitur. Ubi illud advertendum; sensibile commune non cognosci per speciem distinctam à specie sensibilis proprii; (si enim id fieret, jam sensibile commune posset percipi ab eodem sensu, etiam si esset separatum à sensibili proprio V. G. figura videri, etsi non esset colorata) sed per eandem indivisibiliter ab utroque sensibili emissam, adeoq; utriusque propriam, (quæ & in eo distinguitur à specie solius sensibilis proprii, quòd certo modo modificetur à sensibili communi) unde mutato sensibili communi, & permanente eodem sensibili proprio V. G. mutatâ figurâ, manente eadem albedine, mutatur species, adeoque visio. Porrò ad sensibile requiritur primò, ut sit reale positivum; negationes enim

p 2 utpote

utpote non entia, a deo quæ non valentia emittere sui species, sensu externo percipi nequeunt, & dum percipiuntur ab intellectu, id fit cum comparatione ad ens, cui opponuntur, quod ipsum superat virtutem cognoscitivam sensuum. Hinc dum bruta tentant exire per ostium, & non per murum, non vident loco ostii negationem muri, sed per phantasiam non apprehendunt ibi impedimentum; & canis quærens dominum suum, nullo sensu percipit negationem domini, sed per phantasiam recordatus sui domini, dum hunc non videt hîc, quærit eundem alibi. Secundò ut sit præsens, aliàs cum agere nequeat in distans, non poterit emittere sui species in organum, à quibus tamen necesse habet compleri in ratione potentia proxima; neque etiam sensus externus specierum semel haustarum vim conservativam habet, neque etiam objectum absens immediatè per se valet cum illo concurrere. Posset nihilominus Deus speciem semel ab objecto productam conservare objecto absente, quâ instructus sensus externus poterit elicere sensationem: vel elevare objectum ad agendum in distans, id

quo

quo casu foret hæc sensatio adhuc intuitiva (quod ad omnem sensationem requiritur) utpote repræsentans objectum per proprias species ut existens pro certa temporis differentia, abstrahendo tamen, an præsens sit an absens. Quinimò posset Deus conservare speciem objecti jam destructi, vel etiam se solo producere speciem objecti nondum producti (in quo casu, dum homo iudicaret objectum existere, sibi quæ præsens esse, quod non est, Deus foret occasio huius erroris omninò physici & inculpabilis, sicuti turbans cerebrum est multorum errorum occasio) per quam videret, aut gustaret quis mel, sentiret ignem nondum productum, non tamen realiter uteretur, cum ad realem ustionem requiratur realis existentia ignis, quæ ad sensationem (quæ est ustio quædam intentionalis, & ab ustione reali separari potest & vice versa) non requiritur. Tertio ut sensibile sit debite applicatum; omninò enim conjunctum, saltem cum organo Visus, sive positum supra sensorium Visus sentiri nequit. Quarto, ut objectum aliquo modo extendatur; objectum enim indivisibiliter existens, na-

turaliter nequit imprimere speciem divisibilem, aut immediatè movere sensum. Quintò ut sit attemperatum organo; sensibile enim nimis vehemens lædit organum, ut lux solaris intensa oculum humanum.

VIII. Nullus sensus, ne divinitus quidem, versari potest vitaliter extra objectum suum adæquatum, sive elevari ad percipiendum objectum proprium alterius sensus, quod nullo modo naturaliter potest attingere: sic auris nequit percipere colorem, oculus sonum, vel rem spiritualem: ideoquè tantùm elevari potest intellectus ad videndum Deum, quia circa hunc naturaliter & obscurè versari potest. Perciperet enim tale objectum, ut dicitur, & non perciperet V. G. auris colorem, quia videre, non est solùm, speciem expressam qualitercunquè procedere à tali principio vitali, nimirum aure, illiquè inhærere (quod facile admittent Patroni potentiaè obedientialis illius latissimæ) aliàs & lapis sic elevatus ad verbum mentis producendum, posset per illud intelligere; sed est producere terminum, exigentem connaturaliter procedere à tali principi-